

TERESA KRÓL

WĘDRUJĄC^{KU} DOROSŁOŚCI

Wychowanie do życia w rodzinie

PROGRAM NAUCZANIA

2

WĘDRUJĄC^{KU} DOROSŁOŚCI

Teresa Król

PROGRAM NAUCZANIA

Wychowanie do życia w rodzinie
dla uczniów klasy 2 liceum, technikum
oraz szkoły branżowej I stopnia

Wydawnictwo Rubikon 2020

© Copyright 2020 by Katarzyna Król Wydawnictwo i Hurtownia **Rubikon**

Adiustacja i korekta: Anna Kowalska

Projekt graficzny i skład: Marcin Nowak

ISBN 978-83-65217-53-0

Katarzyna Król Wydawnictwo i Hurtownia Rubikon

ul. Na Leszczu 17, 30-376 Kraków

tel. 12 398 18 43, fax. 12 398 18 44

www.**KsiegarniaRubikon**.pl

REGON 351450547, NIP 944-147-11-82

Spis treści

Wstęp	5	Lekcja 7/8	Rytm płodności. Odczytywanie praw natury (lekcja z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców)20
1. Wychowanie do życia w rodzinie w klasie II – podstawa programowa	5	Lekcja 9/10	Naturalnie razem. Zalety metod rozpoznawania płodności (lekcja z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców)21
2. Obowiązujący zapis na świadectwach szkolnych i w arkuszach ocen uczniów uczestniczących na zajęciach WDŻ	7	Lekcja 11/12	Środki antykoncepcyjne. Podział, skuteczność, skutki uboczne (lekcja z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców)22
3. Treści nauczania WDŻ dla II klasy liceum ogólnokształcącego, technikum i szkoły branżowej I stopnia	7	Lekcja 13/14	Ekstremalne decyzje. Sterylizacja i środki wczesnoporonne (lekcja z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców)23
4. Zakres materiału i cele nauczania i wychowania w kontekście seksualizacji kultury	8	Lekcja 15/16	Dziecko nie w porę. Problem aborcji (lekcja z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców)24
5. Procedury osiągnięcia celów na lekcjach WDŻ	10	Lekcja 17	Niespełnione nadzieje. Dramat niepłodności25
6. Środki i pomoce dydaktyczne	11	Lekcja 18	Wciąż aktualne i groźne. Choroby przenoszone drogą płciową26
Lekcja 1	Sztuka życia. <i>Savoir vivre</i>	Lekcja 19	Ludzka seksualność w krzywym zwierciadle. Pornografia, cyberseks i prostytutka27
Lekcja 2	Ja i inni. Kim jesteśmy i dokąd zmierzamy?		
Lekcja 3	Dojrzałość w miłości. Przygotowanie do małżeństwa i rodziny		
Lekcja 4	Mogę być matką, mogę być ojcem. Świadomość własnej płodności		
Lekcja 5	Pokochoać od poczęcia. Opieka prekoncepcyjna i rozwój prenatalny dziecka		
Lekcja 6	Nowe życie, nowa więź. Cięża, poród i naturalne karmienie		

Wstęp

1. Wychowanie do życia w rodzinie w klasie II – podstawa programowa

Ujednoliconą podstawą programową dla szkół ponadpodstawowych obowiązującą na mocy dwóch rozporządzeń:

Pierwsze rozporządzenie odnosi się do czteroletniego liceum ogólnokształcącego Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. z dnia 2 marca 2018 r. poz. 467).

Drugie rozporządzenie odnosi się do szkoły branżowej I stopnia: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z dnia 31 sierpnia 2018 r. poz. 1679).

Wychowanie do życia w rodzinie zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Pogłębianie wiedzy związanej z funkcjami rodziny, miłością, przyjaźnią, pełnieniem ról małżeńskich i rodzicielskich, seksualnością człowieka i prokreacją; umiejętność podejmowania odpowiedzialnych decyzji dotyczących wyboru drogi życiowej, małżeństwa i rodziny.
- II. Rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów związanych z okresem dojrzewania, dorastania i wyborem drogi życiowej; umiejętność świadomego kreowania własnej osobowości.
- III. Uzyskanie lepszego rozumienia siebie i najbliższego otoczenia; umiejętność poszukiwania i udzielania odpowiedzi na pytania o istotę człowieczeństwa, sens, cele i zadania życiowe.
- IV. Przyjęcie pozytywnej postawy wobec życia ludzkiego, osób niepełnosprawnych i chorych; przygotowanie, na podstawie wiedzy i wykształconych umiejętności do poszanowania godności życia ludzkiego i dojrzałego funkcjonowania w rodzinie.

- V. Znajomość podstawowych zasad postępowania w sferze ludzkiej płciowości i płodności; kształtowanie postaw prozdrowotnych, prospołecznych i prorodzinnych.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Rodzina. Uczeń:

- 1) zna i rozumie konstytucyjnie chronione wartości związane z funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie: małżeństwo, rodzina, macierzyństwo, rodzicielstwo;
- 2) rozumie, jakie znaczenie ma zawarcie małżeństwa i jego trwałość dla rozwoju społeczeństwa;
- 3) wyjaśnia, na czym polega dojrzałość do małżeństwa (fizyczna, prawna, psychiczna, umysłowa, uczuciowa, społeczna, socjalna), omawia przyczyny niedojrzałości wyboru małżonka (np. chęć ucieczki z domu, nieplanowana ciąża, kwestie materialne);
- 4) opisuje fundamenty, na których powinno opierać się dobre małżeństwo;
- 5) przedstawia wizję swojego małżeństwa, opisuje fundamenty, na których powinno się ono opierać;
- 6) określa znaczenie zobowiązania podejmowanego podczas aktu zaślubin;

- 7) odróżnia separację od rozvodu;
- 8) rozpoznaje typy struktury rodziny: rodzina wielopokoleniowa, rodzina pełna, rodzina niepełna, rodzina zrekonstruowana;
- 9) zna i rozumie funkcje rodziny: prokreacyjna, opiekuńcza, wychowawcza, ekonomiczna i profilaktyczna oraz ich znaczenie na poszczególnych etapach rozwoju człowieka;
- 10) przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizacja i przeżywanie wolnego czasu;
- 11) rozumie, na czym polega wierność, zaufanie i dialog w rodzinie; omawia relacje osobowe w rodzinie, wskazuje czynniki je osłabiające;
- 12) wyjaśnia miejsce dziecka w rodzinie;
- 13) wskazuje źródło konfliktów i określa ich przyczyny; zna sposoby rozwiązywania konfliktów;
- 14) zna prawodawstwo dotyczące rodziny;
- 15) omawia prawa i obowiązki małżonków rodziców; prawa dziecka oraz obowiązki państwa wobec rodziny;
- 16) wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych.

II. Dojrzewanie. Uczeń:

- 1) rozpoznaje zmiany fizyczne i psychiczne; zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju;
- 2) rozumie i akceptuje kryteria dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej;

- 3) zna podstawy higieny okresu dojrzewania; troszczy się o zdrowie: właściwe odżywianie, odpowiedni strój, sen i aktywność fizyczna;
- 4) rozumie, czym jest cielesność, płciowość, integracja seksualna;
- 5) wskazuje różnice w rozwoju psychoseksualnym dziewcząt i chłopców;
- 6) wyjaśnia, na czym polega identyfikacja z własną płcią;
- 7) zna zagrożenia okresu dojrzewania: uzależnienia chemiczne behawioralne, presja seksualna, pornografia, prostytutka nieletnich, ekshibicjonizm także w internecie;
- 8) omawia problemy wieku młodzieńczego i sposoby radzenia sobie z nimi;
- 9) rozumie, jak budowane są relacje międzyosobowe, wyjaśnia ich znaczenie w rozwoju społeczno-emocjonalnym; w tym: istota koleżeństwa i przyjaźni, sympatie młodzieńcze; pierwsze fascynacje, zakochanie, miłość, wzajemny szacunek, udzielanie sobie pomocy, współpraca, empatia.

III. Seksualność człowieka. Uczeń:

- 1) określa pojęcia związane z seksualnością człowieka: męskość, kobiecość, miłość, małżeństwo, rodzicielstwo;
- 2) rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości oraz budowaniu trwałych i szczęśliwych więzi;
- 3) określa główne funkcje płciowości: wyrażanie miłości, budowanie więzi i rodzicielstwo, wzajemna pomoc i uzupełnianie, integralna współpraca płci;

- 4) rozumie, na czym polega odpowiedzialność za sferę seksualną i prokreację;
- 5) wie, na czym polega macierzyństwo i ojcostwo, posiada podstawową wiedzę dotyczącą budowy i funkcjonowania układu rozrodczego człowieka;
- 6) rozumie związek pomiędzy aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością;
- 7) omawia problemy związane z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej;
- 8) rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa;
- 9) przedstawia przyczyny, skutki i profilaktykę przedwczesnej inicjacji seksualnej;
- 10) zna choroby przenoszone drogą płciową; rozumie ich specyfikę, rozwój i objawy; wie, jakie są drogi przenoszenia zakażenia, zna zasady profilaktyki.

IV. Życie jako fundamentalna wartość.

Uczeń:

- 1) rozumie potrzebę planowania dzietności rodziny;
- 2) rozumie potrzebę przygotowania kobiety i mężczyzny na poczęcie dziecka i wie, czym jest odpowiedzialne rodzicielstwo;
- 3) rozumie, czym jest opieka prekoncepcyjna i prenatalna;
- 4) ma szacunek dla ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci;
- 5) rozumie, na czym polega gotowość członków rodziny na przyjęcie dziecka z niepełnosprawnością – aspekt medyczny, psychologiczny, społeczny.

V. Płodność. Uczeń:

- 1) rozumie, że płodność jest wspólną sprawą mężczyzny i kobiety;
- 2) wyjaśnia fizjologię płodności i jej neurohormonalne uwarunkowania;
- 3) zna metody rozpoznawania płodności;
- 4) określa problemy niepłodności: rodzaje, przyczyny, skutki, profilaktyka i leczenie;
- 5) wie, czym jest ciąża i poród oraz przyjęcie dziecka jako nowego członka rodziny;
- 6) omawia antykoncepcję i wskazuje jej rodzaje i skutki w aspekcie medycznym, psychologicznym i moralnym.

VI. Postawy. Uczeń:

- 1) potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje w rodzinie i grupie społecznej;
- 2) rozumie, na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie;
- 3) radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu; umie obronić własne poglądy;
- 4) zna zasady *savoir-vivre'u* w domu rodzinnym i różnych sytuacjach społecznych;
- 5) rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; bierze udział w życiu społecznym poprzez wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i konkretne sposoby jej udzielania;
- 6) rozumie, że osoby z niepełnosprawnością mogą być kolegami i przyjaciółmi;

świadomie korzysta ze środków społecznego przekazu;

- 7) jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie.

2. Obowiązujący zapis na świadectwach szkolnych i w arkuszach ocen uczniów uczestniczących na zajęciach WDŻ

„Udział uczniów w zajęciach wychowania do życia w rodzinie na świadectwach szkolnych i w arkuszach ocen odnotowuje się w części „Inne zajęcia”. W miejscu przeznaczonym na wpisanie oceny z tych zajęć wpisuje się odpowiednio „uczestniczył lub uczestniczyła”.

(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. z dnia 18 maja 2018 r. poz. 939, załącznik 1 p. 11. niniejszego rozporządzenia).

3. Treści nauczania WDŻ dla II klasy liceum ogólnokształcącego, technikum i szkoły branżowej I stopnia

- 1) Budowanie prawidłowych relacji w rodzinie i grupie społecznej:
 - szacunek dla siebie i innych,
 - obrona własnych poglądów.
- 2) *Savoir vivre* i budowanie prawidłowych relacji w grupie społecznej:
 - zasady dobrego wychowania,
 - podstawowe zasady grzeczności na co dzień,
 - *savoir vivre* w świecie wirtualnym,
 - taktowne i nietaktowne zachowania w miejscach publicznych.
- 3) Dojrzałość biologiczna:
 - indywidualne tempo rozwoju,
 - zdrowie prokreacyjne,
 - zdrowie i higiena,
 - choroby przenoszone drogą płciową.
- 4) Płodność człowieka:
 - główne funkcje płciowości,
 - fizjologia płodności i jej neurohormonalne uwarunkowania,
 - budowa i funkcjonowanie układu rozrodczego kobiety i mężczyzny,
 - planowanie dzietności w rodzinie,
 - metody rozpoznawania płodności.

- 5) Problem niepłodności:
- przyczyny i rodzaje niepłodności,
 - czynniki obniżające płodność,
 - profilaktyka niepłodności,
 - diagnostyka i leczenie niepłodności, naprotechnologia,
 - techniki wspomaganego rozrodu:
 - wewnątrzustrojowe (sztuczna inseminacja),
 - pozaustrojowe (in vitro),
 - adopcja.
- 6) Macierzyństwo i ojcostwo – przygotowanie do podjęcia tych ról:
- ciąża, opieka prekonceptyjna i prenatalna,
 - ciąża a używki (dziecko z zespołem FAS),
 - szacunek dla ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci,
 - przyjęcie dziecka jako nowego członka rodziny,
 - miejsce dziecka w rodzinie.
- 7) Antykoncepcja:
- rodzaje środków antykoncepcyjnych i sposoby ich działania,
 - skuteczność i skutki uboczne w aspekcie medycznym, psychologicznym i moralnym,
 - środki przeciwważeniowe i wczesnoporonne.

- 8) Prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa:
- godność człowieka,
 - naruszenie godności w sferze seksualnej,
 - ekshibicjonizm w internecie,
 - prostytutka nieletnich,
 - pornografia.

4. Zakres materiału i cele nauczania i wychowania w kontekście seksualizacji kultury

Zagadnienia przypadające dla uczniów klasy II dotyczą problemów poważnych, związanych głównie z tematyką prokreacji i odpowiedzialnego rodzicielstwa. W tym wieku nastolatki przeżywają pierwsze zauroczenia, fascynacje, zakochania. To piękny czas, ale nie zawsze łatwy. Trzeba pogodzić randkowanie z obowiązkami szkolnymi, umieć mediować z rodzicami i rozwiewać ich obawy, a jednocześnie radzić sobie z presją mediów, które optują za wyzwoloną seksualnością i jej pospiesznym, relaksowym spełnieniem. Według tych wzorców drugi człowiek jest traktowany przedmiotowo, poniżej należnej mu godności. Współczesna kultura uzależniła młodych od otrzymywania natychmiastowej przyjemności i zadowolenia. W efekcie rozważa, czekanie czy odpowiedzialność w sferze seksualnej wydają się anachroniczne, niedostosowane do współczesności.

Tymczasem nauczyciel realizujący podstawę programową WDŻ, w opozycji do medialnych przekazów, odwołuje się do wartości i zasad zintegrowanej profilaktyki. Wiele badań wskazuje, że jeśli młody człowiek zdecyduje się palić papierosy, pić alkohol, sięgać po narkotyki, wówczas wzrasta prawdopodobieństwo przypadkowych kontaktów seksualnych.

Spotkania w klasie II na lekcjach WDŻ rozpoczynamy od refleksji: kim jest człowiek, co stanowi o jego szlachetności i dojrzałości? Jak odróżnić prawdziwą miłość od zauroczenia i jak przygotować się do małżeństwa, aby było trwałe i szczęśliwe?

Kilka następnych lekcji to powtórka z biologii: o zdrowiu prokreacyjnym, układzie rozrodczym kobiety i mężczyzny, ciąży i przyjściu dziecka na świat. Zintegrowanie tych wiadomości z psychicznym i emocjonalnym aspektem macierzyństwa i ojcostwa buduje pozytywne spojrzenie na przyszłość. Rodzicielstwo wkomponowane w miłość i seksualność kobiety i mężczyzny może zachwycić i dawać prawdziwą radość. Aby tak się stało, należy najpierw nauczyć się okazywania sobie szacunku, zaufania, czułości i miłości. Seksualność człowieka domaga się zintegrowania sfery biologicznej z psychiczną, emocjonalną, społeczną i duchową.

Program „Wędrując ku dorosłości” szczególnie mocno akcentuje związek miłości z odpowiedzialnością, bo kochać kogoś to zdecydować, że ta osoba będzie dla nas najważniejsza przez całe życie. Zatem przyrzeczenie

miłości (ślubowanie) to więcej niż poryw serca, podziw i pożądanie. To dokonany wybór całego życia. W takiej sytuacji macierzyństwo i ojcostwo staje się spełnieniem, nie udręką. Młodzi odpowiedzialni rodzice powinni być do tego zadania przygotowani. W programie pojawiają się więc takie zagadnienia, jak: opieka prekoncepcyjna, higiena kobiety w czasie ciąży, sposób żywienia oraz uwrażliwienie na zagrożenia: alkohol a zespół FAS u dziecka, wpływ chorób odzwierzęcych i chorób przenoszonych drogą płciową na zdrowie dziecka.

Szkoła rodzenia, poród i naturalne karmienie – to następne życiowe zadania dla młodych rodziców. Wiedza o sobie w aspekcie płciowości i płodności jest dla nich niezbędna, dlatego jednym z podstawowych celów zajęć WDŻ jest wyposażenie uczniów w informacje dotyczące planowania poczęć, poznania praw natury, ich obserwacji i podejmowania świadomych decyzji. Ekologiczne podejście do prokreacji nie narusza wewnętrznej zgody na odpowiedzialne rodzicielstwo.

W tej sferze życia istnieje jeszcze inna możliwość, szeroko reklamowana przez przemysł farmaceutyczny: antykoncepcja i środki wczesnoporonne. Ta problematyka także znalazła się w programie z uwzględnieniem możliwych skutków ubocznych w przypadku ich stosowania. I wreszcie dramat aborcji, a z drugiej strony niepłodność – takie sytuacje skłaniają do instrumentalizacji życia ludzkiego i wywołują społeczny dyskurs bioetyczny. Na lekcjach WDŻ zagadnienia te również są podejmowane.

Ze sferą seksualną człowieka i jego ryzykownymi zachowaniami wiąże się też problem chorób przenoszonych drogą płciową. Do tej pory nie zdołano całkowicie wyeliminować chorób znanych od dawna, jak kiła czy rzeżączka, a coraz większe zaniepokojenie lekarzy budzi wzrost zakażeń u młodych ludzi nowymi chorobami, często trudnymi do wyleczenia (HPV, opryszczka, AIDS). Uczeń powinien na lekcjach WDŻ otrzymać niezbędne informacje o drogach zakażenia, objawach, przebiegu chorób, możliwości leczenia oraz zapobieganiu, czyli bezpiecznych zachowaniach.

Program WDŻ w klasie II zamyka lekcja o potrzebie zachowania intymności i obrony swojej godności. We współczesnej rzeczywistości (także w świecie wirtualnym) często nie uznaje się tej potrzeby, a niektórzy młodzi ludzie bardziej lub mniej świadomie z niej rezygnują.

Lekcje WDŻ stwarzają okazję, aby porozmawiać o naruszaniu granic prywatności i specyficznym prezentowaniu swojego ciała. Internetowy ekshibicjonizm, cyberseks i uzależnienie się od tych form prezentowania siebie i zachowań mogą prowadzić do dramatycznych konsekwencji. Podobnie uzależniające skutki stwarza pornografia, utrudniając dorastanie młodego człowieka do miłości i odpowiedzialności.

Nie można pominąć jeszcze jednego trudnego tematu, czyli prostytutki nieletnich. Ten wstydlivy fakt społeczny jest od lat badany przez prof. Jacka Kurzępę. Stwierdza on, że skala tego zjawiska nie maleje, dlatego zwraca

szczególną uwagę na eksponowanie czynników chroniących. Należą do nich: silna więź z rodzicami, zaangażowanie młodego człowieka we własny rozwój, przynależność do konstruktywnej grupy rówieśniczej, asertywność, odporność na stres i rozwój duchowy.

Działania wychowawcze na zajęciach WDŻ stymulują uczniów do rozwoju poczucia odpowiedzialności, wierności sobie i przyjętym zasadom. Realizowane tematy uwrażliwiają na potrzeby drugiego człowieka, poszanowanie jego osobowej godności i traktowanie go z życzliwością. Jest to wieloletni proces uczenia szacunku dla norm moralnych, obyczajowych i prawnych. Działania te otwierają się na szczególny wymiar, jakim jest płciowość człowieka i wynikająca z niej rola przyszłego macierzyństwa i ojcostwa.

5. Procedury osiągnięcia celów na lekcjach WDŹ

• Waga otwartej rozmowy

Lekcje wychowania do życia w rodzinie są specyficzne, zachęcają do swobodnych rozmów i dyskusji. Praktyka pokazuje, że czasem trzeba zmienić zaplanowany tok lekcji, bowiem uczeń zadał pytanie, które nie powinno pozostać bez odpowiedzi. Zdarza się, że tematy debat medialnych dotyczących seksualności są przenoszone na forum klasy i uczniowie chcą się do nich odnieść oraz wyrazić swoje zdanie. Rozmowy te wymagają szczerości, partnerstwa oraz zachowania prawa równości w wymianie myśli i poglądów.

W programie klasy II pojawiają się zagadnienia szczególnie prowokujące do dyskusji, ponieważ z natury są kontrowersyjne i wyzwają emocje. Licealiści w niedalekiej przyszłości staną przed życiowymi wyborami, na przykład w sprawie planowania poczęć: wybrać antykoncepcję czy zdecydować się na naturalne planowanie rodziny (NPR)?; w przypadku niepłodności i ogromnej tęsknoty za dzieckiem skierować się do kliniki in vitro, czy do lekarza naprotechnologa? Jeszcze większe dylematy dotyczą rodziców, którzy dowiadują się, że ich oczekiwane dziecko jest chore. Co zatem zrobić: urodzić chore dziecko, czy nie?

Przy analizowaniu tych kontrowersyjnych tematów trudno uciec od dyskusji i zajmowania przez uczniów różnorodnych stanowisk. Otwartość nauczyciela, jego empatia oraz znajomość

emocji odczuwanych przez wychowanków stanowią podstawę dobrze przeprowadzonej debaty. Dzięki niej można dochodzić do prawdy, szanując osoby o innych poglądach. Lekcje z aktywnym udziałem uczniów będą lepiej zapamiętane i bardziej efektywne niż nużący wykład. Od osoby prowadzącej zajęcia wymaga to jednak umiejętności mediacyjnych i sztuki panowania nad uczniowskimi emocjami. Wówczas wspólne poszukiwanie konsensusu przyniesie satysfakcję i stworzy szansę na wzajemne zrozumienie. Dzięki temu młodzież pozna smak rozmowy, odkrywania siebie i możliwość poznania różnych stanowisk.

• Metody oparte na aktywności uczniów

Zadaniem prowadzącego jest stworzenie uczniom sytuacji uczenia się przez doświadczenie, analizę, porównanie i wnioskowanie. W programie WDŹ wykorzystywanie metod aktywizujących powinno przeważać nad metodami podającymi.

Aktywizowanie uczniów w zaaranżowane sytuacje wymaga od nauczyciela najpierw przygotowania zadań, poleceń, materiałów, pomocy dydaktycznych, a później nawiązania kontaktu osobistego z uczniami. Kolejny etap zajęć to obserwacja i zbieranie danych wypracowanych przez uczniów, a zamyka je podsumowanie, refleksja i wnioski.

Zajęcia WDŹ będą bardziej owocne i ciekawe, jeśli do rozwiązywania praktycznych problemów wprowadzimy: gry dydaktyczne, ankiety,

plakaty, testy, formularze, mapę myśli, piramidę priorytetów, metaforę, kolaż, rybi szkielet, mówiącą ścianę itp.

Warto stworzyć uczniom okazję do bezpośredniego doświadczenia dzięki odwołaniu się do ich wyobraźni i uczuć, a następnie odnosząc je do teorii, którą otrzymają w następnym etapie zajęć. Praca własna wychowanków przygotowuje ich do lepszego zrozumienia podanych tez i informacji. Podczas tego rodzaju uczenia się podana teza teoretyczna nie jest już obca, staje się bliższa osobistym doświadczeniom. Poza tym niejednokrotnie zostaje odniesiona do sytuacji, w której uczeń był już bezpośrednio zaangażowany. Lepiej zrozumie to, w czym sam uczestniczył i do czego odniósł się emocjonalnie. Prowadzący jedynie poszerza treści, przekazując materiał teoretyczny. Na lekcjach WDŹ jest to częsta droga od doświadczenia do uogólnień.

• Film na lekcjach WDŹ

Analiza fabularnych scenek filmowych odwołuje się do życiowych doświadczeń uczniów. Odbiór bodźców za pomocą wzroku i słuchu ma niebagatelne znaczenie. Uczniowie cenią sobie lekcje z filmem. Młody człowiek odnosi zaprezentowane sytuacje do siebie, analizuje je, by później w czasie rozmowy kierowanej przez nauczyciela pewne tezy uogólnić i wyciągnąć wnioski.

Filmy pobudzają uwagę uczniów, są dobrym punktem odniesienia do znanej im rzeczywistości. Zaletą filmu jest możliwość powtórzenia wybranych fragmentów, cofnięcia, a także

zatrzymania kadru, aby uczniowie np. zaprojektowali ciąg dalszy akcji i jej finał, a potem porównali z zamysłem scenarzysty i reżysera.

Filmy z nagranyimi wypowiedziami prelegentów czy wykładami naukowców i specjalistów są mniej atrakcyjne, ale podobnie jak w filmie fabularnym można wybrane informacje powtórzyć i utrwalić wiadomości.

• **Paca w grupach**

To forma często wykorzystywana podczas zajęć WDŻ. Przed rozpoczęciem lekcji trzeba odpowiednio zaaranżować przestrzeń sali i ustalić wielkość grup. Zanim rozpocznie się praca zespołowa, należy wybrać liderów grup, podać wyjaśnienia o sposobie wykonania zadania i określić czas pracy. Następnym etapem jest przekazanie treści zadań (najlepiej wydrukowanych na kartkach) i rozdanie materiałów, np. formularzy, ankiet i artykułów piśmienniczych. Istotne będzie także uświadomienie uczniom celu pracy.

Podczas pracy uczniów nauczyciel może udzielać wsparcia i dawać dodatkowe wyjaśnienia. Prowadzący informuje także uczestników zajęć o kończącym się czasie pracy (ile minut zostało do końca). Po skończonej pracy następuje referowanie jej wyników przez kolejnych liderów grup. Na tym etapie nie należy oceniać wypowiedzi, komentować, czy przerywać. Etap końcowy to: podkreślenie ciekawych wyników pracy, podsumowanie i wnioski.

• **Praca z ćwiczeniami**

Miejsce dla własnej aktywności, samopoznania i refleksji są ćwiczenia. Mogą to być zeszyty ćwiczeń, zawierające w części wstępnej omówienie zagadnień podjętych na zajęciach. Mogą to też być specjalnie przygotowane przez nauczyciela różnego rodzaju materiały. Pytania, testy, zdania niedokończone itp. skłaniają uczniów do własnych przemyśleń związanych z poruszonym tematem. Stanowią też dla prowadzącego okazję do sprawdzenia, w jakim stopniu uczniowie przyswoili wiadomości i umiejętności przekazane na zajęciach. W razie braków może nastąpić uzupełnienie, powtórzenie i utwalenie wiadomości. Zeszyt ćwiczeń stanowi pomoc w procesie uczenia się i miejsce na samodzielne poszukiwanie informacji.

6. Środki i pomoce dydaktyczne

FILMY

Seria Zakochany Jasiek, Rubikon, Kraków 2020

Jasiek Mela – mimo niepełnosprawności - bez kompleksów i kochający życie. Korzysta z jego uroków i pragnie z ukochaną budować relację na solidnych fundamentach.

W serii filmów „Zakochany Jasiek” dzieli się swoimi refleksjami o miłości i szacunku, ale też nie pomija trudnych problemów w relacjach kobiety i mężczyzny.

Film 1 „Kocha” czas 6:22

Szczęśliwie zakochany Jasiek zachęca, by budować solidne podstawy miłości. Film podkreśla, że warto czekać na prawdziwą miłość.

Film 2 „Lubi” czas 6:34

Trudno się zakochać w kimś, kogo się nie lubi. Jasiek zwraca uwagę, że warto też nauczyć się wspólnego przybywania w ciszy i czerpania radości z prostych chwil.

Film 3 „Sznuje” czas 6:58

W każdej relacji ważny jest szacunek. Dotyczy to również sfery seksualnej. Poddawanie się presji rówieśniczej może obniżyć poczucie własnej wartości.

Film 4 „Nie chce” czas 6:47

Jestem tym, kim jestem dzięki innym – stwierdza Jasiek Mela. Nawet jeśli relacje bywają trudne, nie uciekajmy od drugiego człowieka. Uczmy się siebie także przez miłość.

Film 5 „Nie dba” czas 6:23

Każda relacja wymaga pielęgnacji. Aby miłość się rozwijała trzeba uwzględniać wzajemne potrzeby.

Film 6 „Żartuje” czas 5:51

Optymistyczne podejście do trudnych spraw ułatwia ich rozwiązywanie. Humor jest w życiu ważny i pozwala podejść z dystansem do swoich ograniczeń.

Seria Ja Ty My , Rubikon, Kraków 2015

Krótkie, kilkunastominutowe wykłady na niełatwe, ale bardzo potrzebne tematy mogą być wstępem lub zakończeniem klasowej debaty.

Pierwszy film został zaplanowany na spotkania z rodzicami lub też na Radę Pedagogiczną.

Dla uczniów, którzy zastanawiają się nad uczestnictwem w zajęciach – film drugi: Po co lekcje WDŻ?

Aby usystematyzować wiedzę z zakresu płciowości człowieka albo choćby ją uporządkować,

warto sięgnąć po następne filmy. Można się spodziewać, że jednoznaczny, oparty na wartościach materiał będzie trudny do przyjęcia przez młodzież. Jednak podstawą tej wiedzy są fakty obalające mity oraz dezinformacje, pojawiające się we współczesnym świecie.

1. Edukacja seksualna, ale jaka? (7:28 min.)
2. Po co lekcje WDŻ? (6:55 min.)
3. Znam i akceptuję siebie (5:26 min.)
4. Jak pokochać siebie? (4:17 min.)
5. Seksualność człowieka (4:53 min.)
6. Funkcje płciowości (4:31 min.)
7. Czekać – nie czekać?, czyli o inicjacji seksualnej (12:20 min)
8. Wczesna inicjacja seksualna a choroby przenoszone drogą płciową (9:51 min.)
9. Metody aborcji i jej skutki (10:02 min.)
10. Rodzaje antykoncepcji (8:57 min.)
11. Antykoncepcja hormonalna i pigułka „po” (12:47 min.)
12. Ekologia i planowanie rodziny (8:24 min.)

Seria Mówię wam, nie warto , Rubikon, Kraków 2012

Z inicjatywy wydawnictwa RUBIKON powstał pakiet filmów edukacyjnych z dołączonymi konspektami zajęć na lekcje wychowania do życia w rodzinie i na zajęcia wychowawcze dla uczniów VII i VIII klasy oraz szkół ponadpodstawowych. Nowatorstwo tej edycji polega na konfrontacji postaw tych, którzy ulegli nałogom, agresji, prostytucji – z herosami, ludźmi zdecydowanymi i mocnymi. Ci ostatni to sportowcy i gwiazdy ze świata show-biznesu. To interesujące zestawienie powinno u młodych widzów wzbudzić refleksję: czy warto? Czy warto narażać swoje życie, wchodząc w uzależnienia i ryzykowne zachowania?

Film 1 „Alkoholizm” czas 12:51

Jak wyrastają herosi – opowiada Leszek Kuzaj, kierowca rajdowy. Według niego alkohol jest ucieczką od życia ludzi słabych. O tym, że nie warto pić alkoholu przekonuje także Jacek Wójcicki, krakowski muzyk i kabareciarz. Najbardziej poruszająca jest wypowiedź Janusza, byłego alkoholika, który staczał się przez 25 lat, ale zdołał pokonać uzależnienie. „Nie przegracie swojego życia” – to prośba i wezwanie Janusza, skierowane do młodzieży.

Film 2 „Nikotynizm” czas 9:31

„Możesz być wolna, ale nie jesteś wolna, kiedy palisz” – przekonuje Agnieszka Maciąg, aktorka i modelka. Porzuciła palenie, choć nie było to łatwe. Taką decyzję podjął również 20-leni Łukasz, który wszedł w ten nałóg już

od 13. roku życia. Wystarczyło 7 lat palenia papierosów, aby zrujnować zdrowie fizyczne i psychiczne.

Dwie relacje – dwa świadectwa byłych palaczy wzbudzają refleksję, czy warto sięgnąć po pierwszego papierosa?

Film 3 „Narkomania” czas 11:40

Wspomnienia Tomka, byłego narkomana, skonfrontowane z mocnymi charakterami hokeisty Mariusza Czerkawskiego i aktora Mateusza Janickiego przekonują, że nie opłaca się uciekać od rzeczywistości i brać narkotyki.

Dariusz Malejonek, kompozytor i wokalista, wspomina o wielu kolegach, którzy zbyt szybko odeszli... Zabiły ich narkotyki.

Film 4 „Przemoc” 10:38

Bić się na ulicy, czy sprawdzić się na macie lub siłowni? – takie wybory przewijają się w relacji filmowej. Z jednej strony 23-letni Bogusław, skazany na 12 lat więzienia za bójki i rozboje, a z drugiej bokser wagi lekkiej Maciej Zegan i zawodnik sportowy Tomasz Drwał, którzy proponują wyładowanie energii na workach treningowych.

Dwie alternatywy, dwie drogi życiowe...

Film 5 „Prostytucja” 11:29

„Nie, to nie dla mnie” – tak podsumowuje swoją opowieść modelka i aktorka Agnieszka Maciąg, która otrzymywała niedwuznaczne propozycje od wielu mężczyzn. Uroda i atrakcyjność młodych kobiet przyciąga jak magnes i bardzo łatwo można znaleźć się na granicy

prostytycji – stwierdza Anna Nocoń, także modelka.

Te filmowe wypowiedzi zostały skonfrontowane z dramatyczną historią Justyny, galerianki, której udało się porzucić prostytucję. Kocha i chce być kochaną, ale czy wytrwa?

Film 6 „Seksoholizm” 6:36

Film opowiada o dramatycznej historii małżeństwa Łukasza i Julii. Uzależnienie Łukasza od pornografii i seksoholizm doprowadziły do zniszczenia relacji między nimi i rozstania. Kontakt z ekranem, zdjęciem i ucieczka w fantazje zastąpiły intymne więzi z Julią. Niemożność sprostania wzorcom lansowanym przez pornografię spowodowała u Łukasza zachwianie poczucia bezpieczeństwa i nieakceptowanie siebie. Osamotniony Łukasz poddaje się terapii.

Nowy film o HIV/AIDS

“PLUS MINUS”

Głównym założeniem filmu jest wywołanie reakcji emocjonalnej i skłonienie widza do zadania sobie pytań: Czy dzisiejsza beztraska zabawa nie zrujnuje długofalowych planów? Jakie mogą być konsekwencje moich wyborów? Główna bohaterka filmu planuje swój ślub, jednak wspomnienia ryzykownych zachowań z przeszłości, skłaniają ją do podjęcia decyzji o badaniu pod kątem wirusa HIV. Produkcja składa się z filmu profilaktycznego (12 min) oraz wypowiedzi ekspertów.

Seria **Życie w wolności, Rubikon, Kraków 2019**

Film 1 „Jeśli uczta, to wykwintna” czas 5:31

Piękna i elegancka uczta wymaga zwykle dłuższych przygotowań, oprawy i dbałości o szczegóły. Podobnie jest z seksem. Jeśli potrafimy czekać, by zawrzeć trwałe i dające poczucie bezpieczeństwa związki, doświadczymy szczęścia. Akt seksualny to nie tylko pożądanie ciała, ale również uczucia, więzi i zrozumienie. Na tym polega integracja seksualna.

Film 2 „Wielkie ciacho” czas 7:18

Ty jeszcze tego nie robiłeś? / nie robiłaś? - pytanie z serii presji seksualnej nastolatków. Młodym ludziom niełatwo o argumenty uzasadniające swoje stanowisko, dlaczego jeszcze nie...

Film 3 „Rzykant myli się raz” czas 5:28

Chęć zafundowania sobie tatuażu przez młodego bohatera filmu staje się pretekstem do rodzinnej debaty na temat dróg zakażenia wirusem HIV i choroby AIDS. Jak dotąd nie ma skutecznego leku na AIDS, można jedynie spowalniać postępy choroby i przedłużać życie choremu. Młody widz dowie się także o zachowaniach, które dają gwarancję bezpieczeństwa.

Film 4 „Mamo, powiedz mi...” czas 5:20

Film podejmuje temat FAS – Płodowego Zespołu Alkoholowego, który jest skutkiem oddziaływania alkoholu na dziecko w okresie

prenatalnym. FAS jest chorobą nieuleczalną, której można uniknąć, jeśli matka zachowuje abstynencję w czasie ciąży.

W filmie wywiązuje się rodzicielska dyskusja z córką Olą, która podejrzewa u siebie symptomy FAS. Rodzice uspokajają córkę i obalają mity o nieszkodliwości picia alkoholu w ciąży.

SCENARIUSZE

Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie, Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia”, Wydawnictwo Rubikon, Kraków 2020.

ĆWICZENIA

„Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie, Ćwiczenia dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia”, red. T. Król, Wydawnictwo Rubikon, Kraków 2020.

Współautorzy: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, Jolanta Tęcza-Ćwierz.

PODRĘCZNIK

Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia”, Wydawnictwo Rubikon, Kraków 2020.

Lekcja 1 Sztuka życia. *Savoir vivre*

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: II, III</p> <p>Wymagania szczegółowe: VI.4, 5, VI.1</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać funkcjonujące w języku polskim synonimy <i>savoir vivre</i>'u i omówić ich znaczenie; • uzasadnić, dlaczego kultura osobista jest ważna zarówno w życiu rodzinnym, towarzyskim jak i zawodowym; • podjąć refleksję nad kulturą słowa i eliminacją z życia społecznego wulgaryzmów; • określić znaczenie empatycznych oraz pozytywnych (szczerych, życzliwych i prawych) zachowań wobec bliźszego i dalszego otoczenia; • przekonać, że elegancja i dobre maniere powinny nam zawsze towarzyszyć, również w świecie wirtualnym. <p>Uczeń uświadomi sobie, że: <i>savoir vivre</i> to sztuka życia, która wynika nie tylko ze znajomości norm i zasad o różnym charakterze, ale przede wszystkim w pełnym szacunku traktowaniu drugiego człowieka.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Savoir vivre</i> i synonimy: dobre maniere, ogłada, dobry ton, obycie, kultura osobista, etykieta, kindersztuba, kodeks towarzyski, protokół. 2. <i>Savoir vivre</i> w życiu osobistym i zawodowym, jako sztuka życia. 3. Zachowania wobec drugiego człowieka. Takt, delikatność, szczerłość, szlachetność, dyskrecja, wdzięczność, życzliwość, wyrozumiałość, prawność, czyli cnoty dobrze wychowanych ludzi. 4. Znaczenie kultury słowa i pracy nad językiem, eliminacja wulgaryzmów. 5. Elegancja i dobre maniere – jeszcze aktualne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Miniwykład z prezentacją multimedialną. • Gra dydaktyczna „Grzeczność na co dzień”. • Sonda. • Burza mózgów. • Praca w małych grupach – klasowy kontrakt. • Praca indywidualna – ćwiczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gra dydaktyczna „Grzeczność na co dzień”. • Prezentacja multimedialna. • Duże arkusze papieru, mazaki, kolorowe kartki A-4, magnesy lub masa mocująca. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 2 Ja i inni. Kim jesteśmy i dokąd zmierzamy?

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: II, III</p> <p>Wymagania szczegółowe: II.2, II.9, VI.1</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić znaczenie poznawania siebie jako życiowego zadania; • podjąć refleksję na temat cnót i wolności człowieka; • zdefiniować pojęcie osobowości; • wymienić cechy osobowości dojrzałej; • ukazać znaczenie wypowiedzianych słów; • omówić sposoby budowania wspólnoty z innymi ludźmi i zaprezentować ich istotę. <p>Uczeń uświadomi sobie, że: człowiek jest istotą społeczną i duchową, dla którego ważne są relacje z innymi ludźmi.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poznawanie siebie i kierowanie własnym rozwojem. 2. Znaczenie cnót i wolności w życiu człowieka. 3. Rozwój osobowości: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie osobowości, • osobowość dojrzała. 4. Waga słów w kontaktach werbalnych z innymi. 5. Znaczenie wspólnoty dla zdobycia wiedzy o nas samych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Plakat – praca w grupach. • Burza mózgów. • Śniegowa kula. • Pogadanka. • Refleksja. • Miniwykład z prezentacją multimedialną. • Praca indywidualna – ćwiczenia. • Praca z filmem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Film: Jasiek Mela „Płynę ponad” z serii „Człowiek na piątkę”. • 4 arkusze papieru, mazaki, magnesy lub masa mocująca. • Zadania do pracy w grupach. • Prezentacja multimedialna. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 3 Dojrzałość w miłości. Przygotowanie do małżeństwa i rodziny

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: I</p> <p>Wymagania szczegółowe: III.1, III.2, III.3</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić, dlaczego człowiek pragnie miłości; chce kochać i być kochanym; • przedstawić różnice między zakochaniem a miłością; • scharakteryzować dojrzałość w miłości; • uzasadnić potrzebę przygotowania do życia małżeńskiego i rodzinnego; • wskazać wagę deklaracji zawarcia małżeństwa z kochaną osobą; • scharakteryzować znaki miłości; • uzasadnić, dlaczego dziecko powinno być owocem odpowiedzialnej miłości rodziców. <p>Uczeń uświadomi sobie: możliwość zostania matką/ojcem wiąże się z odpowiedzialnością i dokonywaniem życiowych wyborów.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pragnienie miłości – kochać i być kochanym. 2. Zakochanie i zmienność uczuć a dojrzałość w miłości. 3. Małżeństwo jako decyzja i działanie; znaki miłości. 4. Przygotowanie do małżeństwa: wiedza i umiejętności. 5. Rodzicielstwo – bezinteresownym daniem. 6. Miłość energią macierzyństwa i ojcostwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Miniwykład z prezentacją multimedialną. • Mapa mentalna. • Praca z filmem. • Rozmowa kierowana. • Praca w grupach – ćwiczenie; zadanie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Film „Lubi” z serii „Zakochany Jasiek”. • Zadania do pracy grupowej. • Prezentacja multimedialna. • Duże arkusze papieru, mazaki, magnesy lub masa mocująca. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 4 Mogę być matką, mogę być ojcem. Świadomość własnej płodności

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: I</p> <p>Wymagania szczegółowe: V.1, V.2</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić, czym jest dojrzałość płciowa i zdrowie prokreacyjne; • uzasadnić potrzebę planowania dzietności w rodzinie; • przedstawić męski i żeński układ rozrodczy; • omówić hormonalną regulację cyklu kobiety; • przedstawić przebieg cyklu owulacyjnego; • opisać proces zapłodnienia i początek życia człowieka. <p>Uczeń uświadomi sobie, że: macierzyństwo i ojcostwo to wartości, które dają kochającemu się małżeństwu radość, satysfakcję i zadanie do spełnienia.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dojrzałość płciowa i zdrowie prokreacyjne. 2. Planowanie dzietności w rodzinie. 3. Męski układ rozrodczy. 4. Żeński układ rozrodczy. 5. Hormonalna regulacja cyklu kobiecego. 6. Przebieg cyklu owulacyjnego. 7. Zapłodnienie i początek życia człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentacja multimedialna z wykładem. • Praca indywidualna i w parach. • Test o płodności i prokreacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Test o płodności i prokreacji. • Czek na 10000 gramów zdrowia. • Prezentacja multimedialna. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 5 Pokochać od poczęcia. Opieka prekoncepcyjna i rozwój prenatalny dziecka

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: IV</p> <p>Wymagania szczegółowe: IV.2, IV.3, IV.4, V.5</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić istotę i znaczenie opieki prekoncepcyjnej; • scharakteryzować objawy ciąży; • przedstawić intensywne zmiany w rozwoju dziecka w pierwszych miesiącach życia płodowego; • opisać kolejne fazy rozwoju dziecka z uwzględnieniem jego układów i narządów; • przedstawić dziecko jako osobę psychofizyczną, reagującą na pozytywne i negatywne bodźce ze świata zewnętrznego. <p>Uczeń uświadomi sobie: rozwój człowieka w okresie prenatalnym to eksplozja wzrostu i fascynujące doświadczenie rodzicielskie.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miłość i odpowiedzialność za nowe życie. 2. Opieka prekoncepcyjna. 3. Rozpoznawanie ciąży. 4. Dynamika rozwoju dziecka w okresie prenatalnym. 5. Rozwój dziecka, jego układów i narządów w kolejnych miesiącach prenatalnej fazy życia. 6. Dziecko osobą psychofizyczną, potrzebującą do prawidłowego rozwoju zaspokojenia poczucia bezpieczeństwa, miłości, akceptacji i uznania rodziców. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykład z prezentacją multimedialną. • Pogadanka. • Praca z filmem. • Rozmowa kierowana. • Gra dydaktyczna. • Praca w grupach. • Praca indywidualna – ćwiczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gra dydaktyczna „Cud rozwoju”. • Film „9 miesięcy w 4 minuty” – Youtube. • Zadanie do pracy grupowej. • Duże arkusze papieru, mazaki, magnesy lub masa mocująca. • Prezentacja multimedialna. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 6 Nowe życie, nowa więź. Ciąża, poród i naturalne karmienie

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: V</p> <p>Wymagania szczegółowe: IV.2, IV.3, V.5</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić, dlaczego kobieta i mężczyzna powinni przygotować się na poczęcie dziecka; • przedstawić, na czym polega higieniczny tryb życia w czasie ciąży; • wskazać zagrożenia dla dziecka w przypadku braku higienicznego trybu życia i sięgania po używki przez kobietę w ciąży; • omówić rolę opieki medycznej nad dzieckiem i kobietą podczas ciąży; • przedstawić okresy porodu; • wskazać korzyści naturalnego karmienia dziecka. <p>Uczeń uświadomi sobie, że: okres dziewięciu miesięcy ciąży zobowiązuje rodziców do zapewnienia dziecku warunków do prawidłowego wzrostu i rozwoju.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opieka medyczna w czasie ciąży: <ul style="list-style-type: none"> • niezbędne badania lekarskie; • rezygnacja z używek (alkohol a dziecko z FAS); • profilaktyka wad cewy nerwowej (rola kwasu foliowego); • stan szczepień; • ciąża a konflikt serologiczny; • ciąża a choroby odzwierzęce (np. toksoplazmoza). 2. Odżywianie w czasie ciąży. 3. Szkoła rodzenia i przygotowania do porodu. 4. Okresy porodu. 5. Naturalne karmienie dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Praca w parach, trójkach i grupach – ćwiczenia. • Wędrujące plakaty. • Praca z filmem. • Rozmowa kierowana. • Miniwykład z prezentacją multimedialną. 	<ul style="list-style-type: none"> • Film „Mamo, powiedz mi” z serii „Życie w wolności”. • Zadania do pracy grupowej. • Prezentacja multimedialna. • Arkusze papieru, mazaki, magnesy lub masa mocująca. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 7/8 Rytm płodności. Odczytywanie praw natury (lekcja z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców)

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: I, V</p> <p>Wymagania szczegółowe: V.2, V.3</p>	<p>Uczeń/uczennica potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić potrzebę poznania praw natury rządzących sferą płodności człowieka; • scharakteryzować płodność męską i żeńską; • zaobserwować (dziewczęta) główne i dodatkowe objawy płodności w cyklu kobiecym; • podać podstawowe reguły fazy płodności i niepłodności w typowym cyklu miesięcznym; • omówić objawy płodności i niepłodności na karcie obserwacji cyklu; • uzasadnić, dlaczego życie zgodne z naturą to świadome i odpowiedzialne rodzicielstwo. <p>Uczeń/uczennica uświadomi sobie, że: ekologiczny styl życia dotyczy również sfery płodności człowieka.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Płodność człowieka – odczytywanie praw natury. 2. Płodność mężczyzny. 3. Obserwacja wskaźników płodności w cyklu kobiecym (objawy główne i dodatkowe). 4. Faza płodności i fazy niepłodności – podstawowe reguły w typowym cyklu. 5. Karta obserwacji cyklu i sposób notowania obserwacji. 6. Korzyści z obserwacji cyklu; obalenie mitów. 7. Poznanie rytmu biologicznego płodności kobiety i jego akceptacja wyrazem świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mówiąca ściana. • Praca indywidualna – ćwiczenia. • Miniwykład z prezentacją multimedialną. • Analiza karty obserwacji cyklu. • Refleksja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arkusze papieru, karteczki samoprzylepne, mazaki, magnesy lub masa mocująca. • Karta obserwacji cyklu (dla każdej uczennicy/ucznia). • Ankieta (dla chłopców). • Prezentacja multimedialna. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 9/10 Naturalnie razem. Zalety metod rozpoznawania płodności

(lekcja z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców)

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: I</p> <p>Wymagania szczegółowe: V.3, V.4</p>	<p>Uczeń/uczennica potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać argumenty uzasadniające potrzebę wypracowania postawy świadomego rodzicielstwa; • przedstawić problem odpowiedzialności chłopca/mężczyzny za poczęcie dziecka; • wymienić atuty naturalnego planowania rodziny i wskazać czynniki motywujące do ich stosowania; • przedstawić i krótko scharakteryzować metody naturalnego planowania rodziny; • zaprezentować elektroniczne monitory płodności; • przedstawić naprotechnologię – dziedzinę medycyny, która diagnozuje i leczy niepłodność. <p>Uczeń/uczennica uświadomi sobie, że:</p> <p>odpowiedzialne rodzicielstwo wiąże się ze świadomymi i ważnymi wyborami życiowymi..</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metody rozpoznawania płodności – zalecane przez Światową Organizację Zdrowia. 2. Planowanie poczęć – świadomą decyzją rodziców. 3. Korzyści w obserwacji cyklu. 4. Trudności w stosowaniu metod naturalnego planowania rodziny. 5. Przegląd metod rozpoznawania płodności, ich skuteczność: <ul style="list-style-type: none"> • Bilingsa – obserwacja śluzu, • prof. J. Ritzera – objawowo-termiczna, • podwójnego sprawdzenia (angielska), • Teresy Kramarek (polska), • LMM/Kippleyów – objawowo-termiczna. 6. Płodność a nowe technologie. 7. Aby mieć upragnione dziecko, czyli Model Creightona – diagnostyczne narzędzie w leczeniu niepłodności. 8. Odpowiedzialność mężczyzny w sferze prokreacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykład z prezentacją multimedialną. • Praca indywidualna – ćwiczenia. • Rozmowa kierowana. • Akrostych. • Burza mózgów. • Plakat – praca w grupach. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentacja multimedialna. • Zadania do pracy grupowej. • Arkusze papieru, karteczki samoprzylepne, mazaki, magnesy lub masa mocująca. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 11/12 Środki antykoncepcyjne. Podział, skuteczność, skutki uboczne (lekcja z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców)

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: I, V</p> <p>Wymagania szczegółowe: V.6</p>	<p>Uczeń/uczennica potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukazać istotę i cel działania środka antykoncepcyjnego; • wymienić rodzaje środków antykoncepcyjnych; • omówić sposoby działania poszczególnych środków antykoncepcyjnych, wskazać skuteczność ich działania (za pomocą wskaźnika Pearla) i skutki w aspekcie medycznym. <p>Uczeń/uczennica uświadomi sobie, że: antykoncepcja może stanowić problem nie tylko w aspekcie medycznym, ale również psychologicznym i etycznym.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Istota i cel antykoncepcji. 2. Rodzaje środków antykoncepcyjnych; sposoby działania, aspekt zdrowotny, skuteczność. <ul style="list-style-type: none"> • środki mechaniczne, • środki chemiczne, • środki hormonalne. 3. Możliwe niepożądane działania środków hormonalnych. 4. Antykoncepcja – dylematy natury psychologicznej i etycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Praca z filmem. • Wykład z prezentacją multimedialną. • Mówiąca ściana. • Praca z tekstem w grupach. • Burza mózgów. • Rozmowa kierowana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Film „Rodzaje antykoncepcji” z serii „JA – TY – MY”. • Zadania do pracy grupowej. • Prezentacja multimedialna. • Arkusze papieru, karteczki • Ulotki, artykuły i inne materiały reklamujące środki antykoncepcyjne. • Ulotki dołączone przez producentów do środków antykoncepcyjnych dostępnych w aptekach. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 13/14 Ekstremalne decyzje. Sterylizacja i środki wczesnoporonne (lekcja z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców)

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: I, V</p> <p>Wymagania szczegółowe: V.6, VI.7</p>	<p>Uczeń/uczennica potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić, na czym polega sterylizacja u kobiet i u mężczyzn; • podać definicję środków wczesnoporonnych; • opisać mechanizm działania poszczególnych środków wczesnoporonnych; • podać zagrożenia zdrowotne dla kobiet stosujących środki wczesnoporonne; • wskazać różnice między antykoncepcją, środkami wczesnoporonnymi i metodami naturalnego planowania rodziny; • określić aspekt etyczny stosowania środków wczesnoporonnych. <p>Uczeń/uczennica uświadomi sobie: konsekwencje stosowania środków wczesnoporonnych, jakie ponosi organizm kobiety, co zaprzecza partnerstwu i równości płci, a rozwijające się życie człowieka zostaje przerwane.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sterylizacja, czyli ubezplodnienie: <ul style="list-style-type: none"> • u kobiet – przecięcie lub podwiązanie jajowodów, • u mężczyzn – wazektomia. 2. Środki wczesnoporonne: <ul style="list-style-type: none"> • spirala – działania antykoncepcyjne i antynidacyjne (przeciwwzagnieżdżeniowe), • tabletki „dzień po”, • tabletki RU 486. 3. Aspekt zdrowotny i etyczny stosowania środków wczesnoporonnych. 4. Postawa antykoncepcyjna a miłość. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogadanka. • Miniwykład z prezentacją multimedialną. • Praca z filmem. • Rozmowa kierowana. • Praca w grupach – ćwiczenie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Film „Antykoncepcja hormonalna i pigułka „po” z serii „JA – TY – MY”. • Prezentacja multimedialna. • Zadania do pracy grupowej. • Plakat z tabelą wyników dotyczących analizy metod planowania rodziny. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 15/16 Dziecko nie w porę. Problem aborcji

(lekcja z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców)

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: I, V</p> <p>Wymagania szczegółowe: IV.4, VI.7</p>	<p>Uczeń/uczennica potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić, czym jest aborcja; • wymienić metody aborcji oraz wyjaśnić, na czym one polegają; • przedstawić powikłania poaborcyjne; • wyjaśnić pojęcie syndromu poaborcyjnego; • wskazać sytuacje, w których rodzice odrzucają dziecko i decydują się na aborcję; • dostrzec wagę roli ojca w ochronie życia dziecka; • przedstawić zasady prawa i porównać z zasadami etyki. <p>Uczeń/uczennica uświadomi sobie, że:</p> <p>życie ludzkie jest bezcenne i należy szanować je od poczęcia.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Życie ludzkie wartością jedyną i niepowtarzalną. 2. Aborcja: <ul style="list-style-type: none"> • czym jest, • metody aborcji. 3. Powikłania poaborcyjne. 4. Syndrom poaborcyjny. 5. Powody decyzji aborcyjnych. 6. Postawa ojca dziecka. 7. Aborcja w polskim prawie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Praca z filmem. • Wykład z prezentacją multimedialną. • Zdania niedokończone (plakaty). • Rozmowa kierowana. • Praca indywidualna – ćwiczenie. • Praca w grupach z tekstem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Film „Metody aborcji i jej skutki” z serii „JA – TY – MY”. • Prezentacja multimedialna. • Teksty do analizy. • Arkusze papieru, mazaki, magnesy lub masa mocująca. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 17 Niespełnione nadzieje. Dramat niepłodności

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: V</p> <p>Wymagania szczegółowe: V.4</p>	<p>Uczeń/uczennica potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować pojęcia: niepłodność, naprotechnologia, inseminacja, in vitro, adopcja, rodzina zastępcza; • przedstawić zagadnienia leczenia niepłodności; • omówić techniki sztucznego zapłodnienia, ich procedurę, skuteczność, konsekwencje zdrowotne i dylematy etyczne; • przedstawić naprotechnologię jako sposób leczenia i jej skuteczność; • określić, czym jest rodzicielstwo zastępcze i adopcja. <p>Uczeń/uczennica uświadomi sobie, że: z problemem niepłodności można sobie radzić w różny sposób.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zdefiniowanie pojęć niepłodność i bezpłodność. 2. Leczenie niepłodności, czyli naprotechnologia – diagnostyka, leczenie i skuteczność. 3. Techniki sztucznego zapłodnienia: <ul style="list-style-type: none"> • wewnątrzustrojowe (sztuczna inseminacja), • pozaustrojowe (zapłodnienie in vitro). 4. Etapy procedury in vitro. 5. In vitro – zagrożenie dla zdrowia kobiety i dziecka. 6. Techniki sztucznego zapłodnienia, skuteczność, dylematy etyczne. 7. Adopcja i rodzicielstwo zastępcze. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykład z prezentacją multimedialną. • Rozmowa kierowana. • Praca indywidualna – ćwiczenia. • Praca w grupach z tekstem. • Dyskusja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentacja multimedialna. • Zadania do pracy w grupach. • Arkusze papieru, mazaki, magnesy lub masa mocująca. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 18 Wciąż aktualne i groźne. Choroby przenoszone drogą płciową

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągania celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: I, V</p> <p>Wymagania szczegółowe: III.10</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić czynniki zwiększające ryzyko przenoszenia chorób drogą płciową; • wymienić rodzaje chorób przenoszonych drogą płciową, • omówić specyfikę, rozwój i objawy poszczególnych chorób; • podać drogi przenoszenia zakażenia; • przedstawić zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową; • podać podstawowe informacje dotyczące zakażenia wirusem HIV, przebiegu choroby AIDS i profilaktyki. <p>Uczeń uświadomi sobie: tylko wiedza i odpowiedzialność w przeżywaniu własnej seksualności nie narażają na choroby przenoszone drogą płciową.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyczyny rozprzestrzeniania się chorób przenoszonych drogą płciową: <ul style="list-style-type: none"> • brak wiedzy, • zmiana partnerów seksualnych. 2. Rodzaje chorób przenoszonych drogą płciową, ich specyfika, rozwój i objawy: <ul style="list-style-type: none"> • bakteryjne, • pierwotniakowe, • wirusowe, • grzybicze. 3. Drogi przenoszenia zakażenia. 4. Zasady profilaktyki. 5. HIV/AIDS – drogi przenoszenia, objawy, profilaktyka. 6. Leczenie zakażeń HIV i postawa wobec osób chorych na AIDS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Praca z filmem. • Miniwykład z prezentacją multimedialną. • Pogadanka. • Praca w dwójkach lub trójkach; przyporządkowanie. • Mówiąca ściana. • Praca indywidualna – ćwiczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Filmy do wyboru: <ul style="list-style-type: none"> – „Ryzykant myli się tylko raz” z serii „Życie w wolności”, wyd. Rubikon, – „PLUS – MINUS” wyd. Instytut Profilaktyki Zintegrowanej. • Instrukcje z zadaniami dla grup. • Arkusze papieru, kartki A-4, karteczki samoprzylepne, mazaki, magnesy lub masa mocująca. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Lekcja 19 Ludzka seksualność w krzywym zwierciadle. Pornografia, cyberseks i prostytucja

Nowa podstawa programowa	Cele szczegółowe kształcenia i wychowania	Materiał nauczania	Proponowane procedury osiągnięcia celów	Środki i pomoce dydaktyczne
<p>Wymagania ogólne: I, V</p> <p>Wymagania szczegółowe: II.7</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać definicję intymności i dyskrecji; • przedstawić problem ekshibicjonizmu i cyberseksu w mediach elektronicznych; • opisać niszczący wpływ pornografii; • wskazać na przedmiotowe traktowanie człowieka w sferze seksualnej, np. zjawisko prostytucji nieletnich. <p>Uczeń uświadomi sobie, że:</p> <p>istnieją czynniki chroniące przed ryzykownymi zachowaniami w sferze seksualnej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Znaczenie dyskrecji w prywatnym życiu. 2. Prawo człowieka do intymności. 3. Ekshibicjonizm w internecie. 4. Zjawisko cyberseksu i cyberprzemocy. 5. Pornografia: <ul style="list-style-type: none"> • przedmiotowe traktowanie człowieka, • ryzyko uzależnienia. 6. Prostytucja nieletnich. 7. Czynniki chroniące przed naruszeniem godności w sferze seksualnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Praca z filmem. • Rozmowa kierowana. • Praca indywidualna – ćwiczenie. • Praca w grupach – plakaty. • Autorefleksja. • Miniwykład z prezentacją multimedialną. 	<ul style="list-style-type: none"> • Film „Zagubione mieszkanie” z serii „Cyfrowy świat”. • Zadania do pracy grupowej. • Prezentacja multimedialna. • Arkusze papieru, mazaki, magnesy lub masa mocująca. • Podręcznik: Magdalena Guziak-Nowak, Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia. • Ćwiczenia „Wędrując ku dorosłości”, klasa 2. • Barbara Charczuk, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze lekcji i prezentacje multimedialne dla uczniów klasy 2 liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia.

Mgr Antonina Świeży

OPINIA PROGRAMU NAUCZANIA

Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia, Wydawnictwo Rubikon, Kraków 2020.

Program nauczania zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego, określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2018, poz. 467) oraz w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r (Dz. U. z 2018, poz. 1679).

Program „Wędrując ku dorosłości” dla uczniów klasy 2 liceum, technikum i szkoły branżowej pierwszego stopnia, autorstwa Teresy Król, w sposób jasny informuje o tym, iż dotyczy przedmiotu wychowania do życia w rodzinie. Dokument precyzuje, że jest przeznaczony dla uczniów 2 klasy szkoły ponadpodstawowej. Określa etap szkolny i ilość godzin. Program przewiduje zajęcia dydaktyczne w wymiarze 14 godzin dla ucznia w ciągu roku szkolnego, uwzględniając podział lekcji ze względu na płeć – po 5 godzin dla dziewcząt i dla chłopców – co daje 19 godzin dla nauczyciela przedmiotu.

Dokument programowy podaje wyraźną informację o jego autorce i jej doświadczeniu zawodowym. Właścicielem autorskich praw majątkowych tekstu programu jest Hurtownia Katarzyna Król, Wydawnictwo Rubikon.

Dokument prezentuje założenia tematyczne programu i leżącą u jego podstaw koncepcję pedagogiczną. Program informuje o tym, dla kogo jest przeznaczony, tj. charakteryzuje użytkowników, ich wiek, poziom i potrzeby. Zostały określone niezbędne warunki realizacji programu i wskazane odpowiednie pomoce naukowe, wymagane kwalifikacje nauczyciela, metody i formy pracy.

W zakresie celów kształcenia dokument programowy:

- prezentuje **cele ogólne** programu, czyli tzw. kompetencje uczenia się, myślenia, poszukiwania, działania, doskonalenia się, komunikowania się i współpracy, które związane są z pogłębieniem wiedzy na tematy funkcji rodziny, miłości, przyjaźni, małżeństwa, rodzicielstwa. Ogólne cele programu osiąga się poprzez rozwijanie umiejętności, rozwiązywanie problemów związanych z okresem adolescencji i świadomym kierowaniem własnej osobowości oraz poszukiwaniem odpowiedzi na pytania o istotę człowieczeństwa oraz sens, cele i zadania życiowe. Kształtowane są podstawowe zasady postępowania w sferze

ludzkiej seksualności i płodności, a także postawy prozdrowotne, prospołeczne i prorodzinne;

- jasno określa **cele szczegółowe** stawiane przez podstawę programową. Podkreśla wartości związane z funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie: małżeństwa, rodziny, macierzyństwa i rodzicielstwa. Wyjaśnia, na czym polega dojrzałość do małżeństwa. Opisuje fundamenty, na których powinno się opierać dobre małżeństwo. Określa znaczenie zobowiązania podejmowanego podczas aktu zaślubin. Powyższe cele pozwalają rozpoznawać typy struktury rodziny i jej funkcje. Wyjaśnione są kwestie miejsca dziecka w rodzinie i jego prawa. Zostały omówione problemy wieku młodzieńczego, w tym także uzależnienia i sposoby radzenia sobie z nimi. Ścisłe wyjaśniono związek pomiędzy aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością. Podkreśla się szacunek do ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Odnośnie płodności wytułmaczono, że jest ona wspólną sprawą kobiety i mężczyzny.

W obrębie treści nauczania program Teresy Król uwzględnia treści wskazane w podstawie programowej. W zakresie procedur osiągania celów dokument programowy rekomenduje konkretne metody pracy, które zapewniają osiągnięcie wskazanych celów. Metody są pedagogicznie wartościowe i promują różnorodne formy pracy, w szczególności te, które zapewniają współdziałanie i opierają się na aktywności uczniów. Wg autorki zajęcia WDŻ będą bardziej owocne i ciekawe, jeśli do rozwiązania praktycznych problemów wprowadzi się gry dydaktyczne, ankiety, plakaty, testy, formularze, mapy myśli, piramidę priorytetów, metaforę, kolaż, mówiącą ścianę itp.

Metody dydaktyczne zapewniają indywidualizację pracy i prezentują wartościowo metodyczne i motywacyjne sposoby wykorzystania pomocy naukowych oraz TIK-u (technicznych środków nauczania), np. wykorzystanie filmu z serii „Zachany Jasiek”. Autorka programu wskazuje materiały dydaktyczne takie jak podręcznik i książki pomocnicze, które szczególnie dobrze wspomagają nauczyciela WDŻ w pracy z programem.

W zakresie oceny dokument programowy zawiera propozycję scenariuszy lekcji, ilustrujące metody pracy i sposób jej planowania zgodnie

z podstawą programową oraz – co zdaje się być najistotniejsze – zawiera szczegółowy rozkład materiału, który jest kompatybilny z nową podstawą programową. W omawianym dokumencie wszystkie cele stawiane przez podstawę programową i wszystkie treści są spójne. Dokument uwzględnia też nowoczesne środki TIK. Jest dostosowany do SPE i do bazy szkoły.

Program „Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów 2 klasy szkoły ponadpodstawowej” autorstwa Teresy Król jest zgodny z obowiązującym rozporządzeniem Ministerstwa Edukacji Narodowej i dzięki wyżej wymienionym zaletom oraz zgodności z podstawą programową, opiniuję go pozytywnie i rekomenduję do użytku szkolnego do zajęć wychowania do życia w rodzinie w 2 klasie liceum, technikum i szkoły branżowej I stopnia.

Antonina Świeży

Nauczyciel doradca metodyczny ds. wychowania do życia w rodzinie w Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Ośrodek w Krakowie. Nauczyciel z ponad 30-letnim stażem, w tym ponad 20-letnim stażem w charakterze nauczyciela WDŻ w krakowskich szkołach. Wykładowca metodyki na Uniwersytecie Św. Jana Pawła II w Krakowie.

Prof. nadzw. dr hab. Teresa Olearczyk

OPINIA PROGRAMU NAUCZANIA

Teresa Król, „Wędrując ku dorosłości”. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 2 liceum ogólnokształcącego, technikum, szkoły branżowej I stopnia, Wydawnictwo Rubikon, Kraków 2020.

Program nauczania autorstwa pani Teresy Król jest zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego, określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz szkoły branżowej II stopnia (Dz. U. z dnia 2 marca 2018 r. poz.467). Drugie rozporządzenie odnosi się do szkoły branżowej I stopnia: tj. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r. (Dz. U. z dnia 31 sierpnia 2018 r. poz. 1679)

Program autorski „Wędrując ku dorosłości” przewiduje zajęcia dydaktyczne w wymiarze 14 godzin dla ucznia w ciągu roku szkolnego, uwzględniając podział lekcji ze względu na płeć – po 5 godzin dla dziewcząt i dla chłopców – co daje 19 godzin dla nauczyciela przedmiotu. Zostały określone niezbędne warunki realizacji programu i wskazane odpowiednie pomoce naukowe, wymagane kwalifikacje nauczyciela, metody i formy pracy.

Przedstawiony do zaopiniowania program Teresy Król, stanowi wartościową kontynuację wcześniej opracowanych programów .

Autorka określa cele programu: główny i szczegółowe, przekonująco uzasadnia dobór treści poszczególnych tematów lekcyjnych, uwzględniając najnowsze osiągnięcia naukowe w omawianej problematyce oraz wiek i potrzeby rozwojowe uczniów. Godny podkreślenia jest jasny sposób przedstawiania treści .

Problematyka rodziny jest szczególnie aktualna z uwagi na zachodzące zmiany współczesnej rodziny, zasady rodzicielstwa, zmiany ról i funkcji rodziny. Obecnie zachodzące zmiany wymagają precyzyjnej, nowej terminologii prawniczej, aksjologicznej, etycznej i pedagogicznej. Skuteczność działań powinna być uwzględniona we właściwym przygotowaniu tak nauczycieli jak rodziców oraz uczniów. Na szczególne podkreślenie zasługuje jasność przedstawionego programu, dostępność jak również długoletnie doświadczenie Autorki. Przygotowany przez Autorkę „Program wychowania do życia w rodzinie” jest wiarygodny, pod względem merytorycznym program napisany jest poprawnie. Ważnym elementem omawianego programu są zalecenia metodyczne odnośnie pracy z uczniem w zakresie omawianych

treści programowych. Opracowanie zwarte, w treści pogłębione, mocno osadzone w etyce i psychologii oraz pedagogice.

W tym kontekście z wielkim uznaniem i nadzieją należy przyjąć program pani Teresy Król, „Wędrując ku dojrzałości”.

KONKLUZJA KOŃCOWA

Biorąc pod uwagę nowatorstwo, walory wychowawcze programu, jego zgodność z podstawą programową i wymaganiami zawartymi w rozporządzeniach MEN rekomenduję go do użytku szkolnego do zajęć w klasie 2 liceum ogólnokształcącego, technikum oraz szkoły branżowej I stopnia.

Prof. nadzw. dr hab. Teresa Olearczyk
Pedagog rodziny; wykładowca, autorka wielu publikacji książkowych i artykułów na temat psychologii społecznej i pedagogiki rodziny.
Przewodnicząca Rady Naukowej Dyscypliny Pedagogika w Krakowskiej Akademii im. A.F. Modrzewskiego
Kraków, 24.07.2020

Księgarnia **RUBIKON**.pl

